

Załącznik nr 1

do Regulaminu konkursu nr POWR.01.02.01-IP.15-12-015/20

Diagnoza sytuacji grupy docelowej w konkursie na dotacje dla młodych po utracie pracy w związku z COVID-19

Osoby młode w Małopolsce

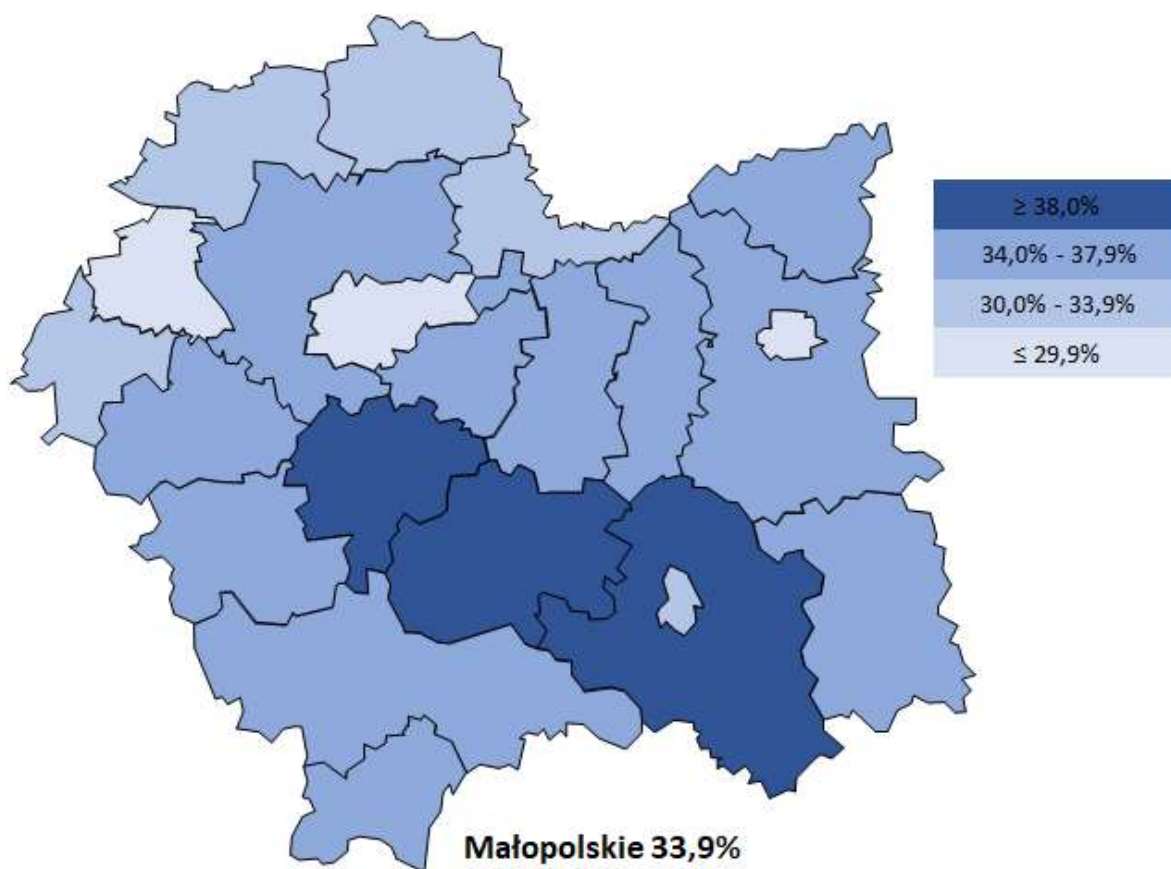
Województwo małopolskie zamieszkuje ponad 1,1 mln osób poniżej 30 roku życia. Grupa ta stanowi prawie 34% wszystkich Małopolan. Tym samym Małopolska jest jednym z trzech województw o największym udziale osób młodych w ogólnej liczbie ludności.

Prognozy demograficzne wskazują na utrzymanie w najbliższych latach trendu spadkowego w zakresie liczby dzieci, młodzieży i osób młodych. Prognozuje się, że już w ciągu najbliższych dziesięciu lat (2020-2030) populacja młodych do 30 roku życia zmniejszy się o 100 tys. osób¹.

Najwyższym udziałem osób młodych (do 30 roku życia) charakteryzują się: powiat limanowski (41,2%) i nowosądecki (40,8%). Najniższy odsetek osób do 30 roku życia w populacji ogółem jest w dużych miastach – Tarnowie (28,7%) i Krakowie (28,9%) oraz w powiecie chrzanowskim (29,7%).

¹ Dane na podstawie *Prognozy ludności na lata 2014-2050*, Główny Urząd Statystyczny.

Mapa 1: Udział osób do 30 roku życia w ludności ogółem w Małopolsce

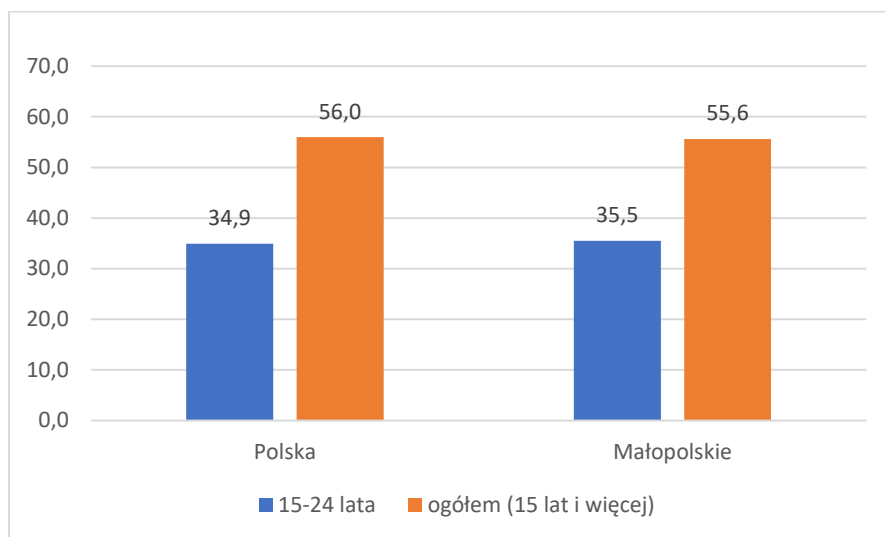
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Aktywność zawodowa osób młodych w Małopolsce

W IV kwartale 2019 r. aktywnych zawodowo było 114 tys. osób młodych (od 15 do 24 lat), co stanowi 7,7% wszystkich aktywnych zawodowo Małopolan w wieku 15 i więcej lat. Współczynnik aktywności zawodowej wśród osób młodych w Małopolsce od kilku lat wzrasta. W 2019 r. wyniósł 35,5%, tj. o 2,1 pp. więcej niż w roku poprzednim i aż 5,4 pp. więcej niż 5 lat wcześniej. Większość osób w przedziale wiekowym 15-25 lat uczy się i zdobywa wykształcenie, tym samym odkłada w czasie decyzje o podjęciu aktywności zawodowej. Dlatego współczynnik aktywności zawodowej wśród osób młodych zwykle jest dużo niższy niż wśród wszystkich mieszkańców województwa (w 2019 r. o 20,1 pp.).

W ostatnich latach wzrasta wskaźnik zatrudnienia wśród osób młodych. Na koniec 2019 r. wyniósł on 33%, tj. o 5 pp. więcej niż na koniec poprzedniego roku.

Współczynnik aktywności zawodowej wśród osób młodych i ogółem wśród Małopolan w IV kwartale 2019 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Aktywność ekonomiczna ludności (dane kwartalne).

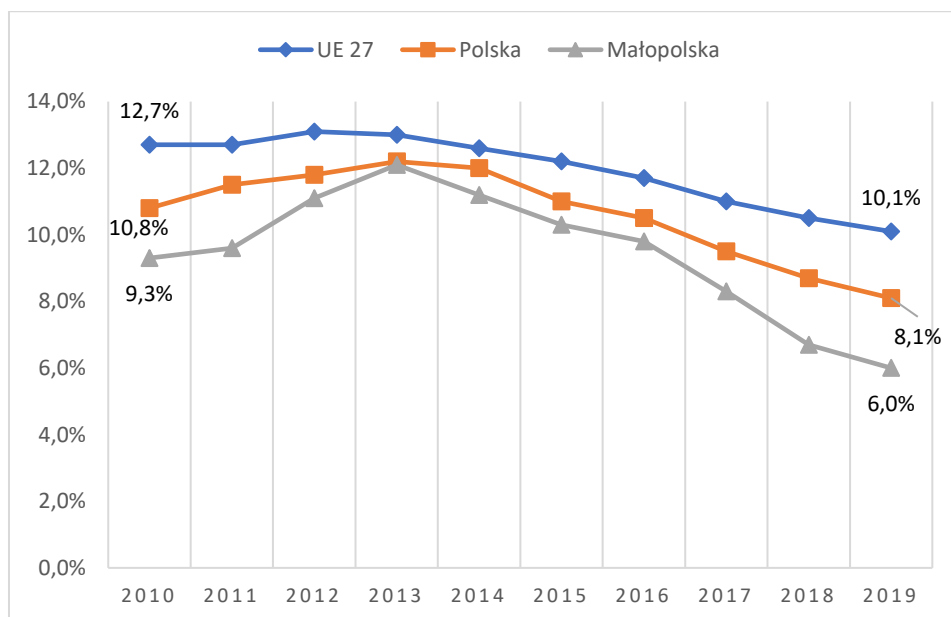
W IV kwartale 2019 r. stopa bezrobocia wg BAEL w grupie wiekowej 15-24 wyniosła 6,1%, tj. o 10,1 pp. mniej niż w IV kwartale 2018 r. Warto jednak zaznaczyć, że w pozostałych grupach wiekowych nie przekroczyła ona 3%, a więc była co najmniej o połowę mniejsza².

W ciągu ostatnich 10 lat sytuacja młodych poprawiała się. W województwie udało się m.in. zatrzymać rosnący trend dotyczący odsetka tzw. NEETsów³ w ogóle osób w wieku 15-24 lata. Od 2013 r. systematycznie maleje odsetek osób młodych nieuczących się i niepodejmujących aktywności zawodowej. Pomiędzy 2013 a 2019 rokiem zmniejszył się on o połowę, osiągając w Małopolsce w 2019 r. poziom 6,0%. Wynik ten jest o 2,1 pp. niższy niż średnio w kraju i niższy niż średnio w Unii Europejskiej (o 3,9 pp.).

² Aktywność ekonomiczna ludności w województwie małopolskim w IV kw. 2019 r., Informacje sygnałowe – Urząd Statystyczny w Krakowie.

³ NEET to akronim angielskiego wyrażenia not in employment, education or training. Terminem tym określa się osoby młode, które jednocześnie nie pracują (są bezrobotne lub bierne zawodowo), nie uczą się i nie szkolą.

Wykres: Udział NEETsów w ludności w wieku 15-24 lata.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

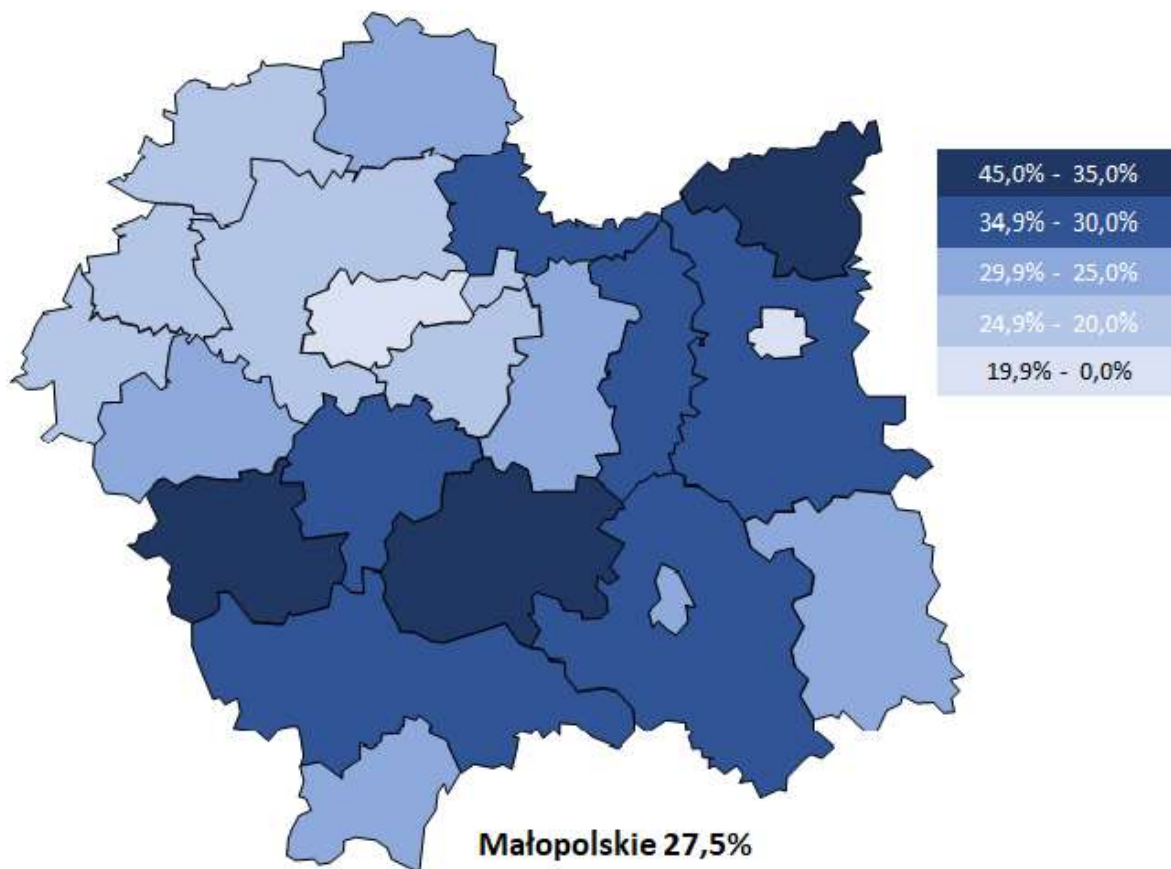
Młodzi bezrobotni

Na koniec 2019 roku w rejestrach powiatowych urzędów pracy było 17,2 tys. osób poniżej 30 roku życia, co stanowiło 27,5% ogółu wszystkich bezrobotnych w województwie. Choć w stosunku do roku poprzedniego odsetek ludzi młodych w rejestrach zmniejszył się o 1,0 pp. to i tak jest on stosunkowo wysoki.

Wśród małopolskich powiatów najwyższy udział osób młodych w ogóle bezrobotnych odnotowano w powiecie dąbrowskim i limanowskim (38,3%) oraz suskim (35,2%).

Udział niższy niż 25% dotyczył dużych miast – Krakowa i Tarnowa, powiatów zachodniej Małopolski oraz powiatu wielickiego i krakowskiego.

Mapa 2. Udział osób bezrobotnych do 30 roku życia w ogóle bezrobotnych w powiatach woj. małopolskiego, stan na koniec 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01

W przypadku 44% młodych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na koniec 2019 r. czas przebywania na bezrobociu nie przekraczał 3 miesięcy. Jednocześnie aż jedna trzecia bezrobotnych przed 30 rokiem życia (31,0%) posiadała status osoby długotrwale bezrobotnej, czyli pozostawała w rejestrach powiatowych urzędów pracy dłużej niż 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat. Problem w znalezieniu pracy przez osoby młode wynika m.in. z braku doświadczenia zawodowego. Wśród młodych bezrobotnych aż jedna czwarta (25,6%) w ogóle nie posiadała udokumentowanego stażu pracy. Dla wielu młodych bezrobotnych ograniczeniem w podjęciu pracy mogą być także obowiązki rodzinne. 30,7% bezrobotnych do 30 roku życia miało pod opieką co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat. W tej grupie zdecydowaną większość stanowiły kobiety.

Młodzi bezrobotni to osoby wykształcone. Ponad połowa z nich (64,7%) posiadała wykształcenie co najmniej średnie – w tym 18,9% posiadało dyplom uczelni wyższych. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły 21,4%, a 13,9% osób do 30 r.ż. zakończyło edukację na poziomie najwyżej gimnazjalnym.

Bezrobocie w okresie epidemii

Wybuch epidemii COVID-19 i związane z tym ograniczenia w funkcjonowaniu przedsiębiorstw i instytucji wpłynęły na poziom bezrobocia w Małopolsce. Warto jednak zaznaczyć, że w pierwszym miesiącu epidemii nie nastąpił znaczący wzrost bezrobocia. Wręcz przeciwnie, na koniec marca liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wyniosła 66 861, tj. o 35 osób mniej niż w lutym br. oraz o 5,6 tys. osób mniej niż w marcu 2019 roku.

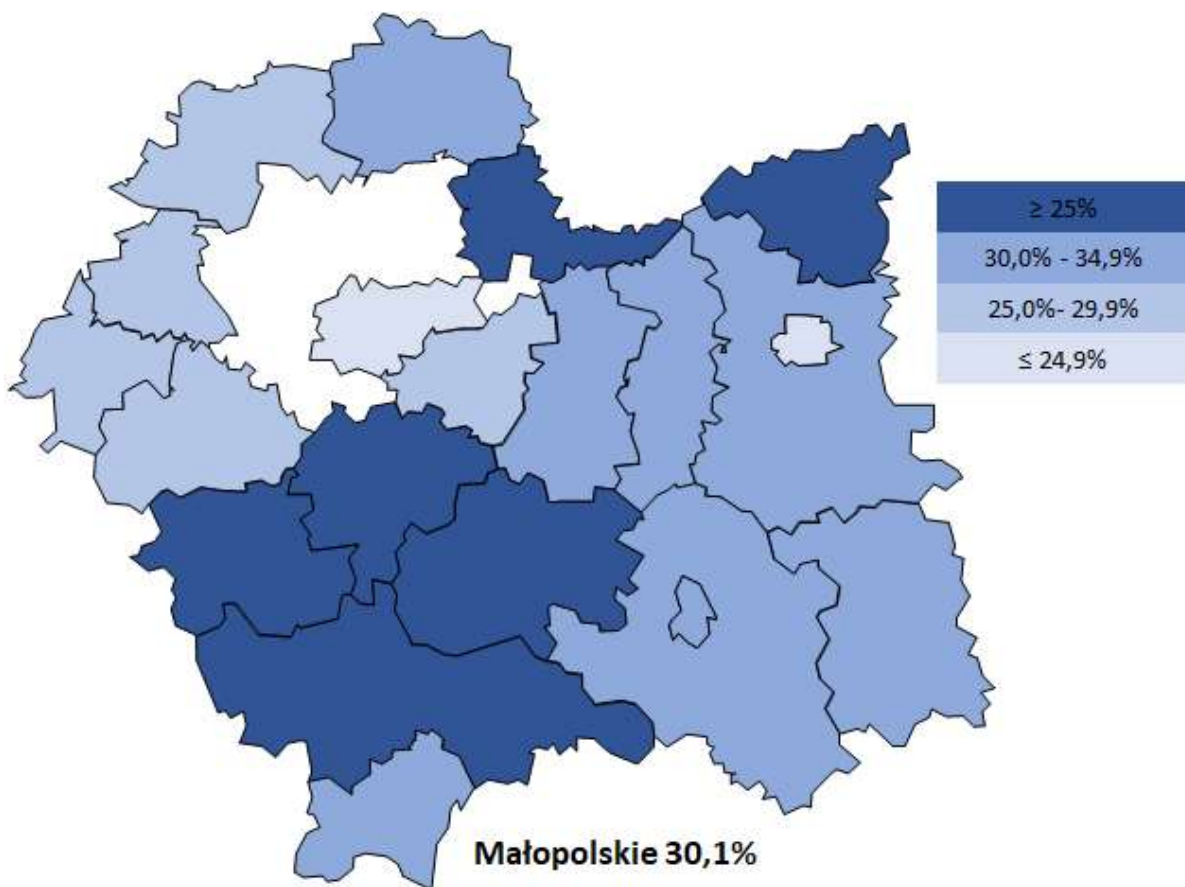
Wyraźne zmiany w poziomie bezrobocia w Małopolsce odnotowano dopiero w kwietniu. Wówczas liczba bezrobotnych wg stanu na koniec miesiąca wyniosła 73 236 osób (o 4,1 tys. więcej niż w kwietniu 2019 r). W maju kontynuowany był dalszy wzrost bezrobocia. Na koniec miesiąca liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wyniosła 78 100, tj. aż o 11,7 tys. osób więcej niż w maju poprzedniego roku.

Liczba bezrobotnych do 30 roku życia od marca do maja wzrosła o 23,8%. Na koniec maja zarejestrowanych było 23 524 osób do 30 roku życia. W przeciwieństwie do pozostałych grup wiekowych, udział osób młodych w ogóle bezrobotnych w okresie epidemii wzrastał. Na koniec maja wyniósł 30,1%, tj. o 0,6 pp. więcej niż w kwietniu i o 1,1 pp. więcej niż w marcu tego roku. W analogicznym okresie ubiegłego roku udział osób młodych w ogóle bezrobotnych malał i oscylował na poziomie 27%. Zgodnie z wynikami badania Bilans kapitału ludzkiego, odsetek osób pracujących na umowy cywilnoprawne w grupie osób do 24 roku życia w ostatnim roku był zdecydowanie wyższy (30%) niż dla osób 65+ (niespełna 8%). Ograniczenie działalności niektórych branż w związku z epidemią spowodowało problemy w zachowaniu płynności finansowej w firmach i zmusiło je do redukcji zatrudnienia. Niski staż pracy osób młodych i charakter zawieranych z nimi umów sprawiają, że w wypadku trudności gospodarczych to właśnie one w pierwszej kolejności narażone

są na utratę pracy, a w konsekwencji mają problem z ponownym wejściem na rynek pracy.

W maju największy udział osób do 30 r.ż. wśród wszystkich bezrobotnych odnotowano w powiecie suskim (39,2%), a najmniejszy w Krakowie (20,6%). Poziom wojewódzki lub wyższy osiągnęło 15 powiatów Małopolski.

Mapa 3. Udział osób bezrobotnych do 30 roku życia w ogóle bezrobotnych w powiatach woj. małopolskiego, stan na koniec maja 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01

Wpływ na znaczący spadek liczby bezrobotnych w początkowej fazie epidemii miało przede wszystkim ograniczenie bezpośredniego kontaktu instytucji z klientem zewnętrznym. Rejestracja bezrobotnych w marcu odbywała się elektronicznie, za pośrednictwem strony internetowej www.praca.gov.pl lub platformy e-PUAP. Wiele osób zgłaszało do PUP problemy z dokonaniem elektronicznej rejestracji – ze względu na brak profilu zaufanego lub podpisu kwalifikowanego. Problem ten

w mniejszym stopniu dotyczył ludzi młodych. Wśród 7 775 osób zarejestrowanych w marcu aż 45,7% stanowiły osoby do 30 roku życia. W kwietniu i maju nadal przeważały rejestracje osób młodych przy czym ich udział w ogóle rejestrujących się zmalał. W kwietniu zarejestrowano 3 875 osób do 30 r.ż. tj. 41,5% wszystkich zgłaszających się do urzędu, a w maju 3 911 osób tj. 41,9%. Ponad połowa z nich to osoby do 25 r.ż. Wśród rejestrujących się młodych zdecydowaną większość stanowili ci, którzy już wcześniej mieli kontakt z urzędem pracy. Warto jednak zaznaczyć, że odsetek młodych rejestrujących się po raz pierwszy rósł z każdym kolejnym miesiącem. W marcu wynosił niecałe 30%, a w maju osiągnął aż o 7,7 pp. więcej. Przy czym proporcje te nie różniły się znacząco od analogicznego okresu ubiegłego roku.

Tabela: Liczba osób zarejestrowanych i rejestrujących się w czasie epidemii, w tym osoby do 30 roku życia.

	marzec	kwiecień	maj
Liczba bezrobotnych ogółem	66 861	73 236	78 100
Liczba bezrobotnych do 30 r.ż.	18 996	21 613	23 524
Liczba osób rejestrujących się w ciągu miesiąca	7 775	9 343	9 357
Liczba osób rejestrujących się w ciągu miesiąca do 30 r.ż.	3 551	3 875	3 911

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01

Struktura bezrobotnych rejestrujących się w PUP po 1 marca 2020 r. także nie uległa znaczącym zmianom w stosunku do analogicznego okresu z 2019 r. W marcu 48,6% osób rejestrujących się stanowiły kobiety, w kolejnych miesiącach odsetek ten nieznacznie wzrósł – do 50,1% w kwietniu i 51,3% w maju. Z początkiem epidemii wśród rejestrujących się dominowały osoby zamieszkałe na wsi (56,4% w marcu i 57,0% w kwietniu). W maju proporcje odwróciły się i nieco ponad połowę rejestrujących się stanowili mieszkańcy miast (50,3%). Jedna piąta zgłaszających się do urzędu nie posiadała żadnych kwalifikacji zawodowych. Doświadczenie zawodowe posiadało zaś ponad 80% (81,3% zarejestrowanych w marcu, 87,3% w kwietniu i 84,6% w maju). W okresie epidemii wzrósł odsetek osób rejestrujących

się po zwolnieniu z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. W kwietniu grupa ta liczyła 1 146 osób, co stanowiło 13% wszystkich zarejestrowanych po utracie pracy (8 711). W maju, wśród nowo zarejestrowanych, 8 508 bezrobotnych to osoby poprzednio pracujące, z czego 10% zarejestrowało się po tym, jak zostały zwolnione z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy. Dla porównania, w kwietniu i maju 2019 r. udział osób zwolnionych przez pracodawcę w ogóle rejestrujących się po utracie pracy wynosił odpowiednio: 5,0% i 4,8%.

Na wzrost bezrobocia w kwietniu i maju wpłynęła nie tylko zwiększona liczba osób rejestrujących się, ale przede wszystkim znaczący spadek osób wyrejestrowanych z urzędu. W kwietniu wyrejestrowano zaledwie 2 968 osób, podczas gdy w marcu tego roku liczba wyrejestrowań była równa 7 810. Wprawdzie w maju wyrejestrowanych zostało 4 493 bezrobotnych, czyli nieco ponad połowa więcej niż w kwietniu tego roku, niemniej nadal była to niewielka liczba w porównaniu z poprzednimi latami. W maju 2019 roku z rejestrów PUP ubyło aż 10 482 bezrobotnych.

Epidemia nie wpłynęła znacząco na liczbę wyrejestrowań młodych bezrobotnych. Osoby do 30 r.ż. stanowiły około 40% wszystkich wyrejestrowanych - podobnie jak w poprzednim roku. Niepewna sytuacja w wielu branżach sprawiła, że gdy pojawiała się odpowiednia oferta, osoby bezrobotne szybko decydowały się na podjęcie pracy. Dotyczyło to także osób młodych. Co więcej, udział osób wyrejestrowanych z powodu podjęcia pracy w ogóle wyrejestrowań w grupie bezrobotnych do 30 r.ż. był wyższy niż w ogóle bezrobotnych. W maju aż 73,9% spośród wyrejestrowanych osób młodych zostało skreślonych z listy bezrobotnych z tytułu podjęcia pracy. W marcu z tego powodu opuściło rejestry 59,9%, a w kwietniu 78,4% osób młodych. W analogicznym okresie 2019 r. tylko około 47% młodych opuszczało rejestry z tytułu podjęcia pracy.

Choć liczba ofert pracy zgłaszanych do urzędów w czasie epidemii znacząco zmalała, a ograniczenie działalności przedsiębiorstw z wielu branż i niepewna sytuacja gospodarcza widocznie zmniejszyły popyt na pracowników, to osoby młode nadal chętnie były zatrudniane przez pracodawców. Spośród wszystkich młodych bezrobotnych, którzy podjęli pracę w okresie epidemii, ponad trzy czwarte znalazło zatrudnienie w ramach oferty niesubsydiowanej. Zainteresowanie założeniem własnej działalności gospodarczej wśród młodych bezrobotnych z początkiem

epidemii utrzymywało się na poziomie 8%, znacząco spadło w kwietniu (do 5%) po czym wzrosło w maju do prawie 15%. W maju z dofinansowania do otwarcia własnej działalności skorzystało 137 młodych bezrobotnych – to ponad połowa ze wszystkich bezrobotnych otrzymujących dotację.